

Från folk till människa

Jag har varit patient hos Folktandvården sen 1962. Jag gick då i andra klass i folkskolan och på den tiden blev man skickad av fröken till tandläkaren eller "tannapregarn" som vi kallade det. Kanske var det så att andra barn fick följa av någon förälder men jag minns det inte så. Som läkarbarn var detta i varje fall inte aktuellt utan jag gick själv. Folktandvården var lika naturligt som poliosprutorna, stelkrampvaccinet eller de månatliga skoltvagningarna i textilfabrikens källare. I den köping som jag växte upp, fanns folktandvården i stort rött tegelhus. Det luktade eter när man kom in. Utan någon djupare diskussion fylldes 6-årständerna med amalgam. Tandläkarna uppfattade jag som gamla och de efterlämnade ingen annan minnesbild än självklarhet och auktoritet. På högstadiet kom fluorsköljningarna och pågick några år. Som student fortsatte jag hos Folktandvården där jag fick en ung och trevlig tandläkare. Själv utbildade jag mig till läkare och åren gick och vi

blev äldre. Min tandläkare fick problem med ryggen och blev så småningom förtidspensionerad. Jag fortsatte inom Folktandvården och fick nu olika yngre tandläkare som alla var trevliga och duktiga. Men de stannade inte kvar på min Folktandvård utan fortsatte till andra tjänster eller blev privatpraktiserande.

Så tappade jag en plomb under julhelgen och ringde till Folktandvården. Nej, min tandläkare hade slutat och någon ersättare hade man inte. Någon tid hade man inte heller och en riktig lagning kunde jag inte räkna med. Möjligtvis ett tillfälligt förband. Jag dröjde i min fråga. Hade man verkligen inte en enda tid under hela veckan? Jag kunde ju ta vilken tandläkare som helst!

Jo, en enda tid fanns och eftersom jag skulle utomlands veckan senare var det bara att boka om i min kalender. På morgonen när jag var på väg ringde man och berättade att tandläkaren blivit sjuk. Jag fick några telefonnummer till andra

tandvårdcentraler. På det ena stället fanns inga tider alls och på det andra var det upptaget. Efter en kvart som nummer fem i en telefonkö ringde jag nummerbyrån. Jag frågade om det fanns någon med det utländska efternamn som min senaste tandläkare haft. Jodå, han fanns på ett privat tandläkarhus och jag kopplades dit. Där svarade man redan på andra signalen och det hördes hur det borrades precis intill telefonen. Jovisst hade man tid! Gick det imorgon 16.30? En perfekt tid för mig men en ovanlig tid på folktandvården. Jag ville ge mitt personnummer. Nej tack, det behövdes inte - det räckte med namnet.

Jag fick svårt att hålla tiden och ringde stressad när jag var på väg från ett möte. Jo, det gick bra att komma 10 minuter sent. Det blev 15 minuter och jag kände mig skamsen. När jag kom blev jag välkommen av min tandläkare som bad mig sitta ner och hämta andan. Han verkade glad över att se mig igen. Man hade stuvat om patienterna så det hade ordnat sig på

bästa sätt. Jag satte mig ner i det enkla men personligt inredda väntrummet. En sextiotalsoffa i teak, en oljemålning och ett spröjsat fönster. På väntrumsbordet låg några intressanta inredningstidningar - inte Allers veckotidning som jag var van vid.

Jag råkade lyssna till ett personligt samtal i receptionen. Ägaren till tandläkarhuset talade med någon som verkade vara en stamkund. Tydligt hade han inte betalt på länge så hon uppmanade honom att han skulle betala litet nästa gång. Det var en principalsak att man betalade något i varje fall.

Så kom jag in till min tandläkare och han berättade hur mottagningen fungerade och hur bra han trivdes. Undersökningen visade att det var amalgam från min sexårstand som hade lossnat på grund av att jag ätit för mycket seg kola under julen. Jag frågade om jag kunde få amalgam igen men det kunde jag inte. Mycket har hänt sen 60-talet, sa min tandläkare.

De senaste dygnens små händelser hade påverkat mitt sinne. Kopplingen mellan arbetsglädje, att ha sina egna patienter, småskalighet och att kunna leda och påverka verksamheten, stod plötsligt klart för mig. Tänk om detta gällde även för läkare och patienter i den vardagliga sjukvården?

Efter behandlingen kom jag ut på gatan i dagsljuset och kände mig glad och befriad. Det var som att gå genom Berlinmuren två decennier efter alla andra. Efter mer än 45 år var min tid hos Folktandvården över - och min sexårstand var bländande vit igen!

Poul Kongstad
Läkare

*Publicerad i Tandläkartidningen
nr 3, 2009.*